

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح حمایت از معلولان و سالمندان در عبور و مرور»

مقدمه

از دیرباز کمک به معلولان در فرهنگ ایرانی، اسلامی دارای ارزش و اهمیت بوده و هست. مردم کشورمان در کمک به این افراد از دیگران سبقت می‌گیرند و همه افرادی که به نوعی از ضعف و ناتوانی جسمی و حرکتی رنج می‌برند در نگاه و منظر دیگران در برخورداری از خدمات در اولویت قرار دارند. به علاوه این موضوع در باورهای همگان یک وظیفه دینی، ملی و مذهبی است. از این رو ضرورت ایجاد مقدمات لازم برای استقلال افراد معلول و دارای ناتوانی جسمی و حرکتی دارای اهمیت ویژه است و مناسب‌سازی، حمایت و از همه مهمتر فرهنگ‌سازی از ضروریات آن محسوب می‌شود. بر این اساس طرحی از سوی نمایندگان محترم با عنوان «حمایت از معلولان و سالمندان در عبور و مرور» به منظور تسهیل تردد این افراد و حمایت از آنها تهیه و تقدیم شده است.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۵۷

شماره چاپ:

۶۶

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۴/۲۱

پیشینه قانونی

پیش از این دو قانون با عنوان قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ و قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت مصوب ۱۳۸۷/۹/۱۳ در مجلس به تصویب رسید و آیین‌نامه‌های اجرایی آن نیز از تصویب دولت گذشته است. در بندهای «الف» و «ب» ماده (۲) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان به موضوع مناسب‌سازی معابر عمومی با اولویت معابر اصلی و نزدیک به تقاطع‌ها و همچنین پارک‌ها و در بند «ب» به موضوع تجهیز و نصب چراغ‌ها و علائم راهنمایی مناسب در معابر عمومی و برجسته‌سازی سطوح پیاده‌روهای نزدیک به تقاطع و همچنین پارک‌ها پرداخته شده است. همچنین در ماده (۳) این قانون کلیه دستگاه‌ها موظف گردیده‌اند در طی یک برنامه سه‌ساله از زمان تصویب و ابلاغ این آیین‌نامه هر سال حداقل ۳۰ درصد از ساختمان‌های عمومی وابسته را برای استفاده معلولان مناسب‌سازی نمایند. همچنین در ماده (۹) قانون کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت تأکید شده است که دولت‌های عضو برای تواناسازی افراد معلول جهت مستقل زندگی کردن و مشارکت کامل در تمامی جنبه‌های زندگی، تدابیر مناسبی را جهت تضمین دسترسی افراد دارای معلولیت بر مبنای دسترسی برابر با سایرین به محیط فیزیکی، ترابری، اطلاعات و ارتباطات و سایر تسهیلات و خدمات ارائه یا فراهم گردید. جهت عموم در مناطق شهری و روستایی اتخاذ خواهند کرد:

معاونت پژوهش‌های

اجتماعی - فرهنگی

دفاتر: مطالعات اجتماعی

مطالعات سیاسی

مطالعات حقوقی

مطالعات فرهنگی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۵۰۷۵

تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۷/۲۶

نقاط قوت طرح

۱. توجه به موضوع حمایت از معلولان و سالمندان،
۲. مشمول نمودن معلولان (ویلچر سوار) به عنوان عابر پیاده،
۳. توجه به موضوع و فرهنگ سازی در طرح پیشنهادی.

نقاط ضعف طرح

۱. طرح پیشنهادی با موضوع حمایت از معلولان و سالمندان و بهره گیری از قانون حمایت از حقوق معلولان و کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت به منظور تسهیل تردد معلولان با بهره گیری از ویلچر و موتورسیکلت های ویژه معلولان تهیه شده است. درحالی که در برخی از مواد آن (تبصره «۲»، «۳» ماده (۲)) به موضوع نابینایان پرداخته شده است که امکان استفاده از این وسایل را اساساً ندارند.
۲. در ماده (۵) کلیه کاربران استفاده کننده از ویلچرهای برقی و موتورسیکلت های ویژه معلولان و سالمندان موظف به رعایت کلیه قوانین و مقررات راهنمایی و جریمه رانندگی بوده و در صورت تخلف از اجرای مقررات حسب تخلف ارتكابی برابر جدول تخلفات اداری رانندگی موضوع ماده (۲۱) قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب سال ۱۳۸۹ اعمال مقررات می شوند، درحالی که در تبصره «۱» ماده (۲) طرح پیشنهادی این افراد در حکم عابر پیاده تلقی شده اند.
۳. در صورتی که طبق ماده (۵) طرح پیشنهادی این افراد مشمول ماده (۲۱) قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی و جرائم موضوع گردند، تعمیم همه موارد و جرائم مذکور به این افراد ممکن نمی باشد.
۴. در تبصره «۳» ماده (۲) رانندگان کلیه خودروهای عمومی موظف به یاری معلولان شده اند (در شرایطی) هر چند اصل انجام این عمل بسیار مناسب است و لکن در صورتی که موضوع حمایت و کمک به این افراد از یک عمل انسان دوستانه تبدیل به قانون با ضمانت اجرایی (با توجه به جریمه مندرج در تبصره «۴») گردد، راهکارهای فرار قانونی نیز توسط مجریان ایجاد می گردد و در بلندمدت می تواند آسیب جدی به بنیان های اعتقادی مردم در کمک به دیگران وارد نماید. از سوی دیگر دست سودجویان و فرصت طلبان را برای طرح شکایت از دیگران به بهانه عدم کمک و یاری رسانی باز می کند.
۵. در عنوان طرح حمایت از معلولان و سالمندان در عبور و مرور درج شده است که لازم است با توجه به محتوای طرح ضمن اضافه نمودن کلمه جانبازان، اصلاحیه در عنوان نیز انجام شود و عبارت «تسهیل تردد معلولان حرکتی و جانبازان در معابر شهری با بهره گیری از وسایل نقلیه موتوری» درج شود.
۶. در دلایل توجیهی طرح ذکر شده است که تعداد قابل توجهی از معلولان و سالمندان از ویلچرهای برقی استفاده می نمایند که البته در این خصوص آمار اعلام نشده است. بدیهی است ابتدا باید معین گردد چه تعداد از افراد مشمول این طرح می گردند. از سوی دیگر به علت قیمت نسبتاً بالای آن افراد زیادی نمی توانند از این فناوری استفاده نمایند. همچنین در صورتی که فرهنگ سازی مناسبی قبل از اجرای قانون انجام نشود و مناسب سازی خیابان ها انجام نگردد. امکان بروز حادثه برای این افراد زیاد خواهد بود.
۷. موضوع فراهم سازی و مناسب سازی پیاده راه ها، اماکن عمومی و تأسیسات شهری و ادارات دولتی در قانون جامع حمایت از معلولان مورد توجه قانونگذاران بوده است. از آنجا که بسیاری از معلولان و جانبازان هم اینک در بهره گیری از خدمات شهری

(اتوبوس، مترو، ادارات دولتی و ...) دارای مشکل هستند، لازم است اجرای دقیق مواد (۲) و (۳) قانون فوق پیگیری شود و نتایج اجرای آن رصد گردد. بدیهی است در صورت اجرای مناسب و کامل قانون یاد شده بخش عمده‌ای از مشکلات تردد معلولان و جانبازان در سطح شهر و معابر عمومی حل خواهد شد.

۸. هم‌اینک راهنمایی و رانندگی برای معلولان و جانبازان گواهینامه‌های خاص صادر می‌نماید لذا درج تبصره «۱» و «۲» ماده (۶) فاقد ضرورت است.

۹. با توجه به اینکه طرح دارای بار مالی است ولیکن طراحان محترم منبع تأمین مالی آن مشخص نگردیده است و اصل هفتادوپنجم قانون اساسی رعایت نشده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

۱. ابهامات و تعارضات حقوقی در طرح پیشنهادی وجود دارد که باید مورد توجه قرار گیرد.
۲. از آنجا که برخی از مواد پیشنهادی قبلی و قانون حمایت از معلولان وجود داشته است لذا این طرح می‌تواند پس از تکمیل و رفع نواقص به‌عنوان اصلاح برخی از مواد قانون جاری پیشنهاد گردد.
۳. پیشنهاد می‌گردد با توجه به اینکه هویت طرح پیشنهادی بیشتر مبتنی بر تسهیل تردد معلولان است لذا تبصره‌ای به‌شرح زیر به ماده (۲) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ اضافه گردد.

به‌منظور تردد تسهیل حرکت معلولان و جانبازان در معابر شهری و امکان بهره‌مندی از وسایل نقلیه موتوری ویژه آنها و ویلچر برقی، آیین‌نامه‌ای اجرایی مشترکاً توسط راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی، سازمان شهرداری‌های وزارت کشور و سازمان بهزیستی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

